

ILF-PETROV



12 STOLIČIEK

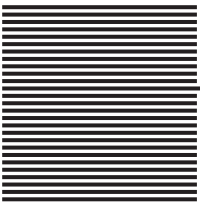
12 STOLIČIEK

KOLTOČ
zväzok 5



ИЛЬ-ПЕТРОВ

**12
СТОЛИЧЕК**



EUROPA



Ilja Ilf, Jevgenij Petrov: Dvanásť stoličiek
Slovak edition © Vydavateľstvo Európa, s.r.o., 2009
Preklad © Ján Ferenčík, heirs 2009
Cover design and illustrations © Martin Šútovec
www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 80-89111-19-X



Clare Boothe, ChronosMentor.

Venované Valentinovi Petrovičovi Katajevovi



PRVÁ
ČASŤ

STARAHRADSKÝ LEV

Kapitola prvá
BEZENČUK A NYMFY

V okresnom meste N. bolo tolko holičstiev a pohrebných ústavov, že sa zdalo, akoby sa obyvatelia mesta rodili len na to, aby sa oholili, ostrihali, osviežili si hlavu brezovou vodou a hneď potom umreli. No v skutočnosti sa ľudia v okresnom meste N. rodili, holili a umierali dosť zriedka. Život v meste N. bol veľmi tichý. Jarné večery boli opojné, blato sa vo svetle mesiaca trblietalo ako antracit a všetka mládež v meste bola taká zaľúbená do tajomníčky miestneho výboru komunálnych zamestnancov, že jej to prekážalo pri vyberaní členských príspevkov.

Hyppolita Matvejeviča Vorobjaninova neznepokojovali otázky lásky a smrti, hoci v rámci svojho zamestnania bol kompetentným činiteľom pre tieto otázky od deviatej do sedemnástej hodiny denne s polhodinovou obedňajšou prestávkou.

Za rána vypil Hyppolit Matvejevič svoju porciu horúceho mlieka, čo mu doniesla Klaudia Ivanovna v pohári z mrazeného žilkovaného skla, potom vyšiel zo šera domčeka na širokú, čudsným jarným slnkom zaliatu Ulicu súdruha Krajského. Patrila medzi tie sympatické ulice, aké vídame v okresných mestách. Na ľavej strane za zvlnenými zelenkavými výkladmi striebрили sa truhly pohrebného ústavu Nymfa. Vpravo za malými oblôčikmi s orýpaným gitom mračne spočívali zaprášené a nezaujímavé dubové truhly truhlárskeho majstra Bezenčuka. O niečo ďalej Majster kozmetik Pierre a Konstantin sľuboval svojim zákazníkom ošetrovanie nechťov a onduláciu do domu. Ešte ďalej bol hotel s holičstvom a za ním, na veľkom prázdnom priestranstve, stálo bledožlté teľa a nežne lízalo zahrdzavenú firemnú tabuľu, opretú o osamotene stojacu bránu:

POHREBNÁ KANCELÁRIA
"NECH SA VÁM PÁČI"

Hoci pohrebných ústavov bolo veľa, ich klientela bola chudobná. „Nech sa vám páči“ skrachoval už tri roky predtým, ako sa Hyppolit Matvejevič usadil v meste N., majster Bezenčuk pil ako dúha, ba raz sa pokúsil založiť svoju najkrajšiu výstavnú truhlu v záložni.

Ludia v meste N. umierali zriedka a Hyppolit Matvejevič to vedel zo všetkých najlepšie, lebo pracoval na matričnom úrade, kde mal na starosti úmrtia a sobáše.

Stôl, za ktorým pracoval Hyppolit Matvejevič, sa ponášal na starú náhrobnú dosku. Jeho ľavý roh zničili potkany. Neduživé nožičky sa mu chveli pod farchou tučných fasciklov tabakovej farby so záznamami, z ktorých sa dali načerpať všetky informácie o rodokmeňoch obyvateľov mesta N. a o rodostromoch, čo vyrástli na chudobnej okresnej pôde.

V piatok pätnásteho apríla 1927 zobudil sa Hyppolit Matvejevič, ako zvyčajne, o pol ôsmej, a hneď vopchal nos do staromódneho cvikra so zlatým oblúčikom. Okuliare nenosil. Raz, keď bol usúdil, že nosiť cviker je nehygienické, vybral sa k optikovi a kúpil si okuliare bez rámu, s pozlátanými držadlami. Okuliare sa mu na prvý pohľad páčili, ale jeho žena (bolo to krátko pred jej smrťou) zistila, že v nich akoby z oka vypadol Milukovovi, a preto ich daroval domovníkovi. Domovník, hoci nebol krátkozraký, na okuliare privykol a nosil ich s pôžitkom.

„Bonžúr!“ zaspieval Hyppolit Matvejevič sám sebe a spustil nohy z postele. Bonžúr prezrádzalo, že Hyppolit Matvejevič sa zobudil v dobrej nálade. Ak pri zobudení povedal gúten morgan, znamenalo to zvyčajne, že pečeň robí neplechu, že päťdesiatdva rokov nie je žart a že dnes je vonku sychravo.

Hyppolit Matvejevič vopchal chudorľavé nohy do predvojnových konfekčných nohavíc, zaviazal ich na členkoch šnúrkami a pohrúžil sa do krátkych mäkkých čižiem s úzkymi hranatými špicmi. O päť minút sa na Hyppolitovi Matvejevičovi skvela vesta mesiačikovej farby, posypaná drobnými striebornými hviezdčkami, a meňavé listerové sáčko. Hyppolit Matvejevič si zotrel kvapôčky vody, čo mu po umývaní zostali na šedinách, hrôzstrašne zastrihal fúzmi, nerozhodne si rukou pohladil drsnú bradu, prešiel kefou po krátko ostrihaných alumíniových vlasoch

a úctivo sa usmievajúc, vykročil v ústrety vchádzajúcej svokre Klaudivi Ivanovne.

„Üppölü-it,“ zaburácala, „dnes som mala zlý sen.“

Slovo sen vyslovila s francúzskou výslovnosťou ako se.

Hyppolit Matvejevič pozrel na svokru zhora. Bol vysoký stoosemdesiatpäť centimetrov a z tejto výšky mohol ľahko a pohodlne hľadieť na svokru s istým pohrdaním.

Klaudia Ivanovna pokračovala:

„Prisnila sa mi nebohá Marie s rozpustenými vlasmi a zlatým pásom.“

Od dunivého kanónového hlasu Klaudivy Ivanovny sa chvela liatinová lampa s guľou, brokmi a zaprášenými sklenenými brmbolčekmi.

„Som veľmi znepokojená. Bojím sa, aby sa dačo nestalo.“

Posledné slová vyslovila s takou silou, že šik vlasov na hlave Hyppolita Matvejeviča sa zakolísal na rozličné strany. Zmrštil tvár a povedal, oddeľujúc slová:

„Nič sa nestane, mamá. Za vodu ste už zaplatili?“

Vysvitlo, že nezaplatili. Ani galoše neboli umyté. Hyppolit Matvejevič nemal rád svoju svokru. Klaudia Ivanovna bola hlúpa a jej vysoký vek neposkytoval nádej, že by dakedy zmúdrela. Bola neobyčajne skúpa a len chudoba Hyppolita Matvejeviča prekážala rozvinutiu tohto strhujúceho citu. Hlas mala taký mocný a hlboký, že by jej mohol závidieť aj Richard Levie srdce, o ktorom bolo známe, že pri jeho kriku si kone sadali na zadok. Okrem toho – a to bolo to najstrašnejšie – Klaudia Ivanovna mávala sny. Mávala ich vždy. Prisnili sa jej raz dievčatá s opaskami, raz kone, olemované žltou dragúnskou obrubou, domovníci, hrajúci na harfe, archanjeli v strážnických kožuchoch, prechádzajúci sa v noci s klopačkami v rukách, alebo ihlice na pletenie, čo samy od seba skákali po izbe a vydávali zarmucujúce cvendžanie. Klaudia Ivanovna bola obmedzená stará baba. Navyše jej pod nosom narástli fúzy a každý fúz pripomínal štetôčku na holenie.

Hyppolit Matvejevič vyšiel z domu mierne podráždený.

Pred vchodom do svojho splundrovaného podniku, opretý o dverný rám, stál so skríženými rukami truhlársky majster Bezenčuk. Od systematických krachov svojich obchodných podujatí a od dlhodobého vnútorného užívania zohrievajúcich

nápojov mal majster oči bledožlté ani kocúr a svietili mu neuhasteľným ohňom.

„Úctivá poklona, drahý náš host!“ zavolať rýchlo, keď zbadal Hyppolita Matvejeviča. „Dobré ráno viňšujem!“

Hyppolit Matvejevič zdvorilo nadvihol flakatý plstený klobúk.

„Ako sa máva svokrička, prepáčte za opýtanie?“

„Hmu-hmu-hmu,“ neurčito odvetil Hyppolit Matvejevič, pokrčil rovnými plecami a vykročil ďalej.

„No, pánboh daj zdravia,“ s trpkosťou povedal Bezenčuk, „kolké škody musíme znášať, bodaj ho chmára páľila!“

A znova skrížil ruky na prsiach a oprel sa o dvere.

Pred bránou pohrebnej kancelárie Nymfa Hyppolita Matvejeviča znova zdržali.

Nymfa mala troch majiteľov. Naraz sa poklonili Hyppolitovi Matvejevičovi a zborovo sa opýtali na svokrino zdravie.

„Zdravá, zdravá,“ odpovedal Hyppolit Matvejevič, „ani ju nehne! Dnes sa jej prisnila dievka s rozpustenými zlatými vlasmi. Také veci sa jej snívajú.“

Traja nymfovia pozreli na seba a hlasno zavzdychali.

Tieto rozhovory zdržali Hyppolita Matvejeviča na ceste, a tak, proti svojmu zvyku, prišiel do práce vtedy, keď hodiny, visiace nad heslom ‚Vykonaj si si povinnosť – odíď‘, ukazovali deväť hodín a päť minút.

Pre vysokú postavu a najmä pre fúzy volali Hyppolita Matvejeviča v úrade Macistom, hoci ozajstný Maciste nijaké fúzy nemal.

Hyppolit Matvejevič vytiahol zo stolného fioka belasú plstenú podložku, položil ju na stoličku, a keď dal fúzom správny smer (rovnobežný s líniou stola), sadol si na podložku. Pri sedení trochu vyčnieval nad ostatných troch kolegov. Hyppolit Matvejevič sa nebál zlatej žily, ale toho, aby si neošúchal nohavice, a preto používal belasú podložku.

Všetky manipulácie sovietskeho úradníka hanblivo sledovali dvaja mladí ľudia – mládenec a dievka. Mládenec v súkennom vatovanom saku bol naskrze deprimovaný úradným prostredím, pachom alizarínového atramentu, hodinami, čo rýchlo a ťažko dýchali, ale najmä prísny plagátom ‚Vykonaj si si povinnosť – odíď!‘ Hoci svoju povinnosť ešte ani nezačal konať, už sa mu chcelo odísť. Zdalo sa mu, že jeho záležitosť

je taká bezvýznamná, že sa nepatrí kvôli nej unúvať takého vynikajúceho šedivého občana, akým je Hyppolit Matvejevič. Aj sám Hyppolit Matvejevič si uvedomoval, že príchodzieho záležitosť je maličká, nesúri, a preto otvoril fascikel číslo 2, mykol lícom a zahĺbil sa do spisov. Dievka, oblečená v dlhom kostýmovom kabáte, obšitom lesklou čiernou stuhou, sa pošepky pohovárala s mládencom a potom, červenajúc sa od hanby, pomaly vykročila k Hyppolitovi Matvejevičovi.

„Súdruh,“ povedala, „kde sa tu môžeme...“

Mládenec v saku radostne vzdychol a na svoje vlastné prekvapenie zrukol:

„Zosobášiť sa!“

Hyppolit Matvejevič pozorne pozrel na zábradlíčko, za ktorým stál snúbenecký pár.

„Narodenie? Smrť?“

„Zosobášiť sa,“ zopakoval mládenec v saku a rozpačito sa poobzeral okolo seba.

Dievka vyprskla. Vec bola na dobrej ceste. Hyppolit Matvejevič sa s čarodejníckou obratnosťou pustil do roboty. Stareckým písmom zapísal mená novomanželov do hrubých kníh, prísne vypočul svedkov, po ktorých mladucha zabehla na dvor, dlho a nežne dýchal na štvoruhlasté pečiatky a nadvihnúc sa, odtláčal ich do obdratých občianskych preukazov. Keď prijal od mladomanželov dva ruble a dal im potvrdenku, povedal uškrnúc sa: ‚Za odbavenie sviatosti manželstva‘ – a postavil sa v celej svojej výške a krásy, vypnúc zo zvyku prsia (svojho času nosieval korzet). Hrubé, žlté slnečné lúče mu ležali na pleciah ako náplecníky. Vyzeral trochu smiešne, ale neobyčajne slávnostne. Dvojduťé sklá cvikra vypúšťali biele reflektorické prúdy svetla. Mladí stáli ani baránky.

„Milí novomanželia,“ vyhlásil Hyppolit Matvejevič vzletne, „dovoľte, aby som vám blahoželal, ako sa kedysi pravievalo – k uzavretiu zákonného sňatku. Je veľmi, veľmi potešujúce vidieť vás, mladí ľudia, ako ruka v ruke kráčate k dosiahnutiu večných ideálov. Veľmi, ve-élmi potešujúce!“

Keď predniesol túto tirádu, stisol mladomanželom ruky, sadol si, a naskrze spokojný sám so sebou pokračoval v čítaní spisov z fascikla číslo dve.

Úradníci za susedným stolom zakrochkali kalamármí.

Začal sa pokojný tok úradného dňa. Nikto neznepokojoval stôl matriky úmrtí a sobášov. Oblokom bolo vidieť, ako sa občania, zjezení od jarného chladu, rozliezajú do svojich domov. Presne napoludnie zaspieval kohút v družstve ‚Pluh a kladivo‘. Nikto sa tomu nečudoval. Potom sa ozvalo kovové kvákanie a kľokotanie motora. Z Ulice súdruha Krajského sa vyvalil hustý kúdol fialového dymu. Kľokotanie zosilnelo. V nasledujúcej chvíli sa z dymu vynorili obrysy automobilu okresného výkonného výboru ŠT-0001 s malilinkým chladičom a obrovskou sedaňou. Automobil, zmietajúci sa v blate, prešiel krížom cez Staropanské námestie a kolíšuc sa zmizol v štipľavom dyme. Úradníci ešte dlho stáli pri obloku, komentovali príhodu a dávali ju do spojitosti s možnými reštrikciami. O nejaký čas po drevenom mostíku opatrne prešiel majster Bezenčuk. Celé dni sa potuloval po meste a vyzvedal sa, či dakto neumrel.

Úradný deň sa chýlil ku koncu. Na susednej žltobielej zvonici začali z celej sily vyzváňať. Obločné tabule sa chveli. Zo zvonice sa zosypali kavky, zamanifestovali nad námestím a odleteli. Večerné nebo tuhlo nad opusteným námestím.

Pre Hyppolita Matvejeviča nastal čas odísť. Všetko, čo sa malo v tento deň narodiť, sa narodilo a bolo zapísané do hrubých kníh. Všetci, čo sa chceli zosobášiť, boli zosobášení a tiež zapísaní do hrubých kníh. Iba smrteľný prípad sa na zjavné ožobráčenie truhlárov nevyskytol ani jeden. Hyppolit Matvejič zložil spisy, schoval plstenú podložku do fioka, našušoril si hrebenčekom fúzy a už rojčil o horúcej polievke a chystal sa odísť preč, keď sa dvere kancelárie roztvorili a na prahu sa zjavil hrobársky majster Bezenčuk.

„Úctivá poklona, drahý náš hosť,“ usmial sa Hyppolit Matvejič. „Čo nám nesieš?“

Hoci divá majstrova papulisko len tak žiarila v nastupujúcom súmraku, nebol schopný povedať ani slovo.

„No?“ spýtal sa Hyppolit Matvejič prísnejšie.

„Vari je to dáky tovar, čo predáva Nymfa, bodaj ju chmára pálila!“ nejasne prehovoril truhlársky majster. „Vari tá môže uspokojiť kupujúceho? Len dreva kolko treba na jednu truhlu...“

„Čože?“ spýtal sa Hyppolit Matvejič.

„Nuž Nymfa... Tri rodiny žijú z jedného skliepka. Ani materiál nemajú ako sa patrí, aj vypracovanie horšie, aj strapce redšie, bodaj ich chmára pálila. A ja som stará firma. Založený roku tisícdeväťstosedem. Truhla odo mňa je ako cumlík, vyberaná, pre fajšmekrov...“

„Čo si zošalel?“ krotko sa spýtal Hyppolit Matvejevič a pobral sa k dverám. „Načisto osprostieš medzi truhlami.“

Bezenčuk s horlivou úslužnosťou otvoril dvere, pustil Hyppolita Matvejeviča vopred a potom sa naňho prilepil, celý sa trasúc od netrpezlivosti.

„Kým tu ešte bola ‚Nech sa vám páči‘, nuž naozaj! Žiadna firma, ani v samom Tveri, nemohla konkurovať ich brokátu – bodaj ho chmára pálila. Ale teraz, poviem vám otvorene, nenájdete lepšieho tovaru, ako je môj. Ani nehladajte.“

Hyppolit Matvejevič sa s hnevom obrátil, na okamih srdito pozrel na Bezenčuka a potom vykročil o niečo rýchlejšie. Hoci dnes v úrade nemal nijaké nepríjemnosti, cítil sa dosť odporne.

Traja majitelia Nymfy stáli pred svojím podnikom v rovnakých pózach ako ráno, keď šiel popri nich Hyppolit Matvejevič. Zdalo sa, akoby si odvtedy neboli povedali ani slova, ale záražajúca premena v tvárach, tajomná uspokojenosť, čo im temne žiarila v očiach, prezrádzala, že vedia čosi významné.

Bezenčuk pri pohľade na svojich obchodných nepriateľov beznádejne hodil rukou, zastal a zašepkal Vorobjaninovi za chrbtom:

„Pustím vám ju za tridsaťdva rublíkov.“

Hyppolit Matvejevič sa zmrštil a zrýchlil krok.

„Môžem dať aj na úver,“ doložil Bezenčuk.

Traja majitelia Nymfy nehovorili nič. Mlčky sa pustili za Vorobjaninomom a idúcky jednostaj snímali čiapky a úctivo sa klaňali.

Hyppolit Matvejevič, naskrze napajedený hlúpym dobiedzáním truhlarov, rýchlejšie ako zvyčajne vybehol na schodíky, podráždene si oškrabal blato o schodík a s pocitom silného záchvatu hladu vošiel do pitvora. Z izby oproti nemu vyšiel horúčavou sálajúci kňaz farnosti Frola a Lavra dôstojný otec Fiodor. Pridržajúc si pravou rukou sutanu, rýchlo prebehol k dverám a Hyppolita Matvejeviča si vôbec nevšimol.

Vtedy si Hyppolit Matvejevič všimol prílišnú čistotu, nový, do očí bijúci neporiadok v rozostavení nevelkého množstva nábytku

a pocítil v nose šteklenie, pochádzajúce zo silného lekárenského zápachu. V prvej izbe ho privítala suseda, agronómova žena Kuznecovová. Zamávala naňho rukami a zašepkala:

„Pohoršilo sa jej, práve sa vyspovedala. Nedupocte čižmami.“

„Veď nedupoceť,“ pokorne odvetil Hyppolit Matvejevič.
„A čo sa stalo?“

Madam Kuznecovová našpúlila pery a ukázala rukou na dvere do druhej izby:

„Silný srdcový záchvat.“

A opakujúc zrejme po niekom inom slová, ktoré sa jej zapáčili svojou pôsobivosťou, doložila:

„Nie je vylúčený smrteľný koniec. Dnes som celý deň na nohách. Prídem ráno po mlynček na mäso, vidím – dvere otvorené, v kuchyni nikoho, ani v tejto izbe, no, myslím si, Klaudia Ivanovna šla kúpiť múku na mazanec. Onehdy to bola spomenula. Viete, ako je to teraz s múkou – ak si ju človek nekúpi včásšie...“

Madam Kuznecovová by bola ešte dlho rozprávala o múke, o drahote a o tom, ako našla Klaudiu Ivanovnu pri kachľovej peci, ležiacu bez známky života, ale zastenanie, čo sa ozvalo v susednej izbe, bolestne zasiahlo sluch Hyppolita Matvejeviča. Rýchlo sa prežehnal trocha zdrevenenou rukou a vošiel do svokrinej izby.

Kapitola druhá SMRŤ MADAM PETUCHOVOVEJ

Klaudia Ivanovna ležala na chrbte, jednu ruku mala podloženú pod hlavou. Na hlave mala čepiec intenzívne marhuľovej farby, ktorá bola v akejsi móde v ktoromsi roku, keď dámy nosili šanteklér a keď sa ešte len začínal tancovať argentínsky tanec tango.

Tvár Klaudie Ivanovny bola slávnostná, ale nevyjadrovala celkom nič. Oči mala upreté do povaly.

„Klaudia Ivanovna!“ oslovil ju Vorobjanin.

Svokra rýchlo pohýbala perami, ale miesto trúbových zvukov, na ktoré bolo zvyknuté ucho Hyppolita Matvejeviča, ozvalo sa

zastenanie, tiché, jemné a také žalostné, že mu až srdce stislo. Ligotavá slza sa mu prekvapujúco rýchlo sfa ortuť vykotúlala z oka a skĺzla dolu tvárou.

„Klaudia Ivanovna,“ zopakoval Vorobjaninov, „čo je s vami?“

Ale ani teraz nedostal odpoveď. Starena zatvorila oči a zľahka sa ovalila na bok.

Do izby potichu vošla agronómová žena a voviedla ho za ruku ako chlapčiska, ktorého vedú umývať sa.

„Zaspala. Lekár ju zakázal vyrušovať. Viete čo, holúbok, skočte do lekárne. Tu máte receptis a spýtajte sa, čo stojí termofor na ľad.“

Hyppolit Matvejevič sa vo všetkom podrobil madam Kuznecovovej, lebo cítil jej nespornú prevahu v týchto veciach.

Do lekárne bolo dosť ďaleko. Hyppolit Matvejevič, stískajúc recept v hrsti ako gymnazista, náhlivo vyšiel na ulicu.

Bolo už skoro tma. Na pozadí miznúcich zôr črtala sa ne-duživá postava truhlárskeho majstra Bezenčuka, ktorý opretý o smrekové vráta zajedal si chlieb s cibuľou. Hneď vedľa neho kvočali traja ‚nymfovia‘ a oblizujúc lyžice, jedli z liatinového hrnčeka pohánkovú kašu. Keď truhlári zazreli Hyppolita Matvejeviča, stali si do pozoru ako vojaci. Bezenčuk nedotkливо pokrčil plecami, vystrel ruku smerom ku konkurentom a zahundral:

„Plancú sa popod nohy, bodaj ich chmára pálila.“

Prostred Staropanského námestia, pri bustičke básnika Žukovského s nápisom ‚Poézia je bohom svätých rojčení zeme‘, vysekaným do podstavca, viedli sa živé debaty, vyvolané správou o ťažkej chorobe Klaudie Ivanovny. Všeobecná mienka zhromaždených občanov ústila k tomu, že ‚všetkých nás to čaká‘ a ‚pánboh dal – pánboh vzal‘.

Holič Pierre a Konstantin, ktorý mimochodom ochotne reagoval na meno Andrej Ivanovič, neprepásol ani túto príležitosť, aby sa blysol svojimi vedomosťami v oblasti medicíny, ktoré načerpal z moskovského časopisu Ogoňok.

„Dnešná veda,“ hovoril Andrej Ivanovič, „došla až k absurdnostiam. Vezmime taký prípad, že zákazníkovi sa vyhodil na brade pupák. Kedysi dochádzalo k otrave krvi, ale teraz každý

zákazník v Moskve – neviem, či je to pravda, či nie – má nárok na osobitnú sterilizovanú štetku.“

Občania ťahavo zavzdychali.

„To si trochu prehnal, Andrej...“

„Kto to kedy videl, aby na každého bola osobitná štetka? Čo to vymýšľaš?“

Bývalý proletár duševnej práce, teraz predavač v stánku, Prusis, sa až rozčúľil:

„Prepáčte, Andrej Ivanovič, ale Moskva má podľa údajov posledného sčítania vyše dva milióny obyvateľov. To znamená – vyše dva milióny štetiek? Dost' originálne.“

Rozhovor nadobudol prudké formy a bohvie, ako by sa bol skončil, keby sa na konci Zarútenej ulice nebol zjavil Hyppolit Matvejevič.

„Zas uteká do lekárne. Teda je s ňou zle.“

„Umríe starká. Nenadarmo Bezenčuk lieta po meste celý bez seba.“

„A doktor čo vraví?“

„Čo len doktor! Vari sú v Krankase dáki doktori? Tí aj zdravého privedú do hrobu!“

Pierre a Konstantin, ktorý už dávno dychtil podať informáciu z oblasti medicíny, sa bojzljivo obzrel a preriekol:

„Dnes je všetka podstata v hemoglobíne.“

Keď to povedal, zmlkol.

Zmlkli aj občania a každý po svojom rozmýšľal o tajomnej podstate hemoglobínu.

Keď vyšiel mesiac a jeho mäťové svetlo ožiarilo miniatúrnu Žukovského bustičku, na jej bronzovom chrbte sa dala jasne prečítať kriedou napísaná krátka (ruská) nadávka.

Prvý raz sa tento nápis na bustičke zjavil pätnásteho júna 1897, prvú noc po odhalení pamätníka. A čo ako sa predstavitelia polície, neskôr milície, usilovali, hanobiaci nápis sa pravidelne obnovoval deň čo deň.

V drevených domčekoch s okenicami zvonka už hučali samovary. Nastala hodina večere. Občania nestrácali nadarmo čas a rozišli sa. Zadul vietor.

Klaudia Ivanovna zatiaľ umierala. Raz si pýtala vody, raz vravela, že musí vstať a ísť po paradne topánky Hyppolita Matve-

jeviča, ktoré dala do opravy, raz sa sťažovala na prach, od ktorého sa vraj ide zadusiť, raz prosila, aby zapálili všetky lampy.

Hyppolit Matvejevič bol už vzrušením unavený a prechádzal sa po izbe. Prichádzali mu na um nepríjemné myšlienky, spojené s domácnosťou. Rozmýšľal o tom, ako si bude musieť vziať zálohu z pokladnice vzájomnej pomoci, ísť k popovi a odpovedať na sústrastné listy príbuzných. Aby sa trochu rozptýlil, vyšiel na schodíky. V zelenom svetle mesiaca stál hrobársky majster Bezenčuk.

„Tak ako ste sa rozhodli, pán Vorobjaninov?“ spýtal sa majster, pritískajúc si čiapku k prsiam.

„Nuž, vari hej,“ zamračene odvetil Hyppolit Matvejevič.

„Či je to dáky tovar, čo dodáva Nymfa, bodaj ju chmára páčila!“ rozčúlil sa Bezenčuk.

„Hybaj doparoma! Už ťa mám plné zuby!“

„Veď ja nič. Ja len čo sa týka strapcov a brokátu. Ako mám robiť, bodaj ho chmára páčila? Prvotriedne, príma? Či ako?“

„Žiadne strapce, ani brokáty. Obyčajnú drevenú truhlu. Jedľovú. Rozumieš?“

Bezenčuk si priložil prst k ústam, na dôkaz toho, že všetkému rozumie, obrátil sa a balansujúc čiapkou, no predsa len tackavo pobral sa svojou cestou. Iba vtedy Hyppolit Matvejevič zbadal, že majster je spitý do nemoty.

Hyppolit Matvejevič mal znova neobyčajne odporný pocit v duši. Nevedel si predstaviť, ako sa bude vracaf do pustého, neporiadeného bytu. Zdalo sa mu, že spolu so svokrou zanikne to drobné pohodlie a návyky, ktoré si s námahou vytvoril po revolúcii, čo ho olúpila o veľké pohodlie a široké návyky. ‚Oženiť sa?‘ pomyslel si Hyppolit Matvejevič. ‚S kým? S neterou veliteľla milície, s Varvarou Stepanovnou, Prusisovou sestrou? A či si najaf pomocnicu v domácnosti? Ešteže čo! Bude sa vláčif po súdoch. A je to aj drahé.‘

Život v očiach Hyppolita Matvejeviča zrazu očernel. Plný rozhorčenia a odporu ku všetkému na svete sa znova vrátil domov.

Klaudia Ivanovna už neblúznila. Ležala vysoko na vankúšoch a pozerala na vstúpivšieho Hyppolita Matvejeviča celkom rozumne, ba – zdalo sa mu – až prísne.